

BULGARIAN NATIONAL BANK

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
ЮЛИ – СЕПТЕМВРИ 2022

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ).....	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети.....	8

© Българска народна банка, 2022
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

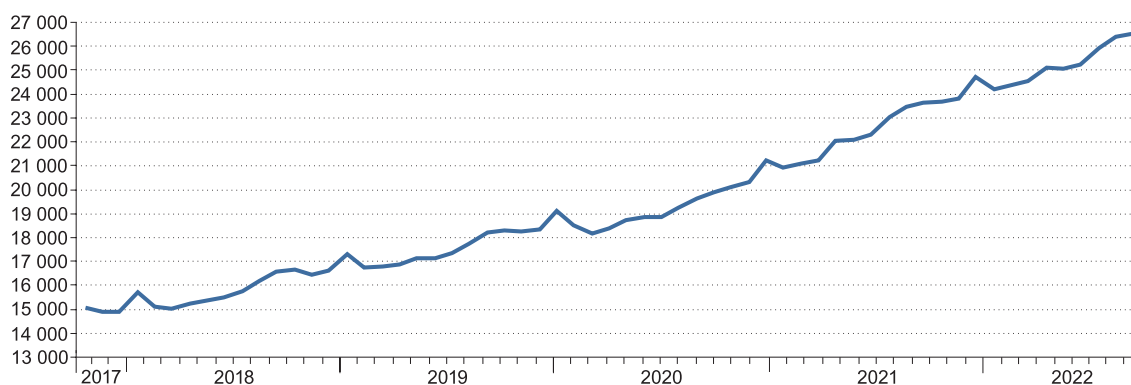
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на септември 2022 г. парите в обращение достигнаха 26 521.9 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на септември 2021 г.) те нараснаха с 12.3%, или с 2900.0 млн. лв. Спрямо съответния предходен едногодишен период увеличението им е по-ниско както в процентно отношение (18.8%), така и като абсолютна стойност (3737.6 млн. лв.).

Пари в обращение (септември 2017 г. – септември 2022 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През юли – септември 2022 г. парите в обращение се увеличиха с 1269.0 млн. лв., или с 5.0% в сравнение с края на юни 2022 г. Нарастването им през третото тримесечие на 2022 г. е с 0.9 процентни пункта по-малко от отчетеното за същия период на 2021 г. Парите в обращение отбелязаха положителен месечен растеж, като в рамките на разглеждания период най-висок бе той през юли (2.7%).

Пари в обращение

(млн. лв.)

	30 септември 2021 г.	30 юни 2022 г.	30 септември 2022 г.
Пари в обращение – общо, в това число	23 621.9	25 252.9	26 521.9
Банкноти	23 112.3	24 718.3	25 971.9
Разменни монети	508.1	533.1	548.4
Възпоменателни монети	1.5	1.5	1.6

Източник: БНБ.

В края на септември 2022 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.92%, а на разменните монети – 2.07%. През третото

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

тримесечие на годината делът на банкнотите нарасна с 0.04 процентни пункта за сметка на намаляването със същия размер на дела на разменните монети.

През третото тримесечие на 2022 г. БНБ пусна в обращение сребърна възпоменателна монета „Голям гмурец“ от серията „Природно разнообразие в Република България“. В съответствие с приетата от Управителния съвет на БНБ „Програма за отсичане на възпоменателни монети и отпечатване на възпоменателни банкноти за 2022 година“ до края на годината следва да се емитира още една нова възпоменателна монета.

Към 30 септември 2022 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна спрямо края на юни 2022 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

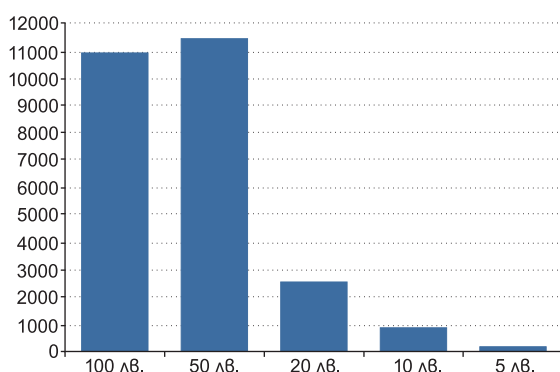
В края на септември 2022 г. в обращение са 584.2 млн. броя банкноти, които са с 4.0% повече в сравнение с края на юни 2022 г. За същия период общата им стойност нарасна с 5.1%, достигайки към 30 септември 25 932.6 млн. лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на третото тримесечие на 2022 г. е 44.39 лв., което представлява увеличение с 0.46 лв. спрямо края на второто. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.51 лв., или с 6.0%, вследствие на значително по-високите темпове на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лева в сравнение с останалите номинали.

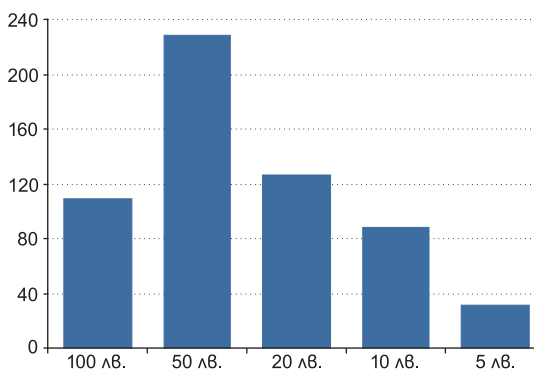
С най-голям дял (39.18%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2022 г. е банкнотата от 50 лева, като към 30 септември в обращение са 228.9 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.37%) е броят на банкнотите с номинал 5 лева.

Структура на банкнотите в обращение към 30 септември 2022 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Спрямо края на юни 2022 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 50 и 100 лева, като най-голямо е увеличението (с 0.57 процентни пункта) на дела на 50-левовите банкноти. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност от 5, 10 и 20 лева намаляха,

² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинал 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

като най-голямо (с 0.80 процентни пункта) е намалението на дела на 20-левовете банкноти.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 33.3 млн. (6.1%), а стойността им – с 2859.8 млн. лв. (12.4%). Запазва се тенденцията от предходните периоди към изпреварващ годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с високи номинали (50 и 100 лева) в сравнение с останалите номинали.

Спрямо края на септември 2021 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нарасна дяловете на тези от 50 и 100 лева, като по-голямо е нарастването на дела на 50-левовете банкноти (с 2.40 процентни пункта). Спрямо същия период дяловете на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха, като най-голямо (с 3.22 процентни пункта) е намалението на дела на 20-левовете банкноти.

В края на септември 2022 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 50 лева е 11 445.7 млн. лв., което е най-големият дял (44.14%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.60%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на юни 2022 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение дяловете на банкнотите от 50 и 100 лева нараснаха съответно с 0.20 и 0.33 процентни пункта, а тези на банкнотите от 5, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.01, 0.06 и 0.46 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нараснаха дяловете на банкнотите с номинал 50 и 100 лева, като с по-голямо нарастване (2.43 процентни пункта) е стойността на банкнотите от 100 лева. Дяловете на останалите номинали намаляха, като най-съществено е понижението на дела на банкнотата от 20 лева – с 2.12 процентни пункта (от 11.88% до 9.76%).

В края на септември 2022 г. в обращение са 3009.9 млн. броя разменни монети, които са с 65.1 млн. броя, или с 2.2% повече в сравнение с броя им в края на юни 2022 г. За същия период общата им стойност се увеличи с 15.3 млн. лв., или с 2.9%.

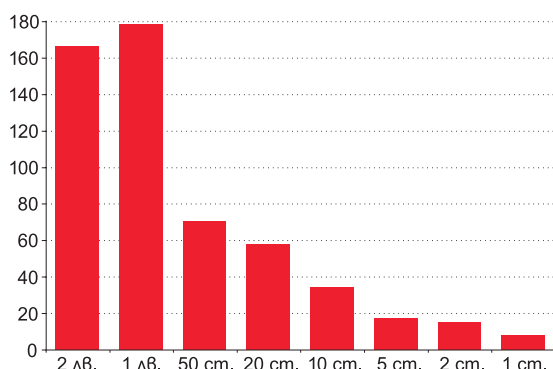
Средната по стойност разменна монета в обращение в края на третото тримесечие на 2022 г. е 0.18 лв. и се запазва без промяна както спрямо края на второто тримесечие, така и за едногодишен период.

Запазва се общата тенденция към увеличаване на броя на разменните монети в обращение от всички номинали. През третото тримесечие на 2022 г. най-голямо в процентно изражение (с 3.4%) е нарастването при разменната монета с номинал 20 стотинки, а най-малко (с 1.5%) е нарастването на броя на монетите от 1 стотинка.

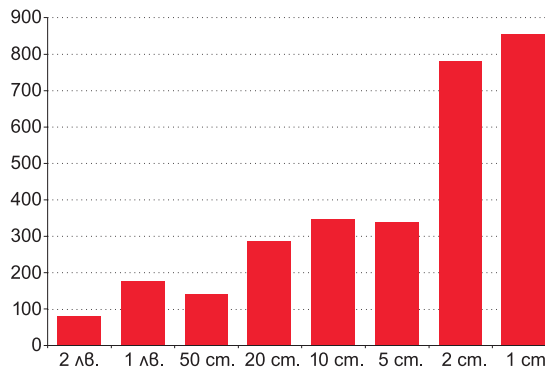
За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 188.6 млн. (6.7%), а стойността им – с 40.2 млн. лв. (7.9%). На годишна база с най-бърз темп (9.7%) нараства броят на монетите с номинал 2 лева. В края на септември 2022 г. в обращение са 83.2 млн. броя от тях, което представлява увеличение със 7.3 млн. броя. Броят на монетите от останалите номинали нараства в интервала от 5.0% за монетите от 1 стотинка и 9.4% за монетите от 20 стотинки.

Структура на разменните монети в обращение към 30 септември 2022 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Най-голям дял (28.35%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на третото тримесечие на 2022 г. имат монетите от 1 стотинка, като към 30 септември извън касите на БНБ са 853.2 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.77%) е броят на монетите от 2 лева.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на предходното тримесечие дяловете на монетите от 1 и 2 стотинки намаляха съответно с 0.18 и 0.05 процентни пункта, а за същия период дяловете на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева нараснаха в интервала от 0.01 процентни пункта за монетите от 10 стотинки и 0.11 процентни пункта за монетите от 20 стотинки.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение с 0.44 процентни пункта намаля дялът единствено при монетите от 1 стотинка, докато дяловете на монетите от 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 2 лева нараснаха в интервала от 0.01 до 0.24 процентни пункта. Разменните монети от 1 лев запазват дела си от 5.93%, колкото беше той и в края на септември 2021 г.

Растежът на общата стойност на разменните монети в обращение е функция на постоянно увеличаващия се брой на монетите извън касите на БНБ. Основен принос за общото им нарастване по стойност имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на септември 2022 г. е 178.6 млн. лв., което представлява най-големият дял (32.57%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.56%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на разменните монети в обращение дяловете на номиналите от 1, 2, 5 и 10 стотинки и от 1 лев намаляха в интервала от 0.01 до 0.05 процентни пункта. Спрямо същия период дяловете на монетите от 20 и 50 стотинки и от 2 лева нараснаха в интервала от 0.04 до 0.06 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 20 стотинки и от 2 лева, съответно с 0.14 и 0.48 процентни пункта. За същия период дяловете по стойност

на останалите номинали намаляха в границата от 0.01 процентен пункт при монетите от 5 стотинки до 0.36 процентни пункта при монетите от 1 лев.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода юли – септември 2022 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 127 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо второто тримесечие на 2022 г. те са с 48 броя по-малко.

Брой на неистинските български банкноти (юли – септември 2022 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	3	52	57	15	0

Източник: БНБ.

Делът на задържаните през третото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на септември 2022 г. е 0.000022%.

В общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2022 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези от 20 лева (44.88%). Броят на задържаните 20-левови неистински банкноти представлява 0.000045% от общия брой на намиращите се в обращение в края на септември 2022 г. банкноти с този номинал. Относително голям е и дялът на неистинските банкноти от 50 лева – 40.94%. С най-малък дял (2.36%) са задържаните неистински банкноти от 100 лева, които са 3 на брой.

В периода юли – септември 2022 г. бяха регистрирани и задържани общо 42 броя неистински български разменни монети, от които 11 броя от 2 лева, 1 брой от 1 лев и 30 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през третото тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на септември 2022 г. е 0.000001%.

В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през третото тримесечие на 2022 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 57 броя евро, циркулирали в паричното обращение, 195 броя щатски долари (в т.ч. 95 броя, циркулирали в паричното обращение) и 235 броя банкноти от други чуждестранни валути, циркулирали в паричното обращение.

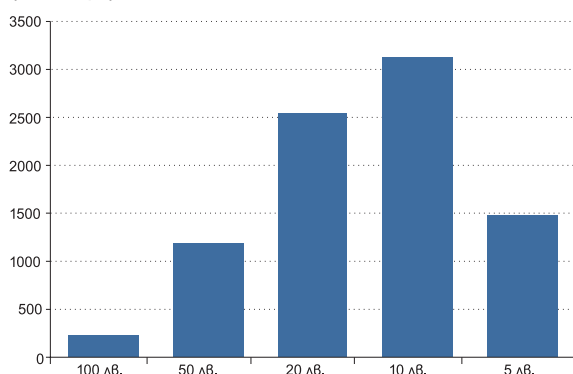
III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през третото тримесечие на 2022 г. в БНБ банкноти, като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 8.5 млн. броя банкноти. Те представляват 4.93% от общия брой на обработените за отчетния период банкноти.

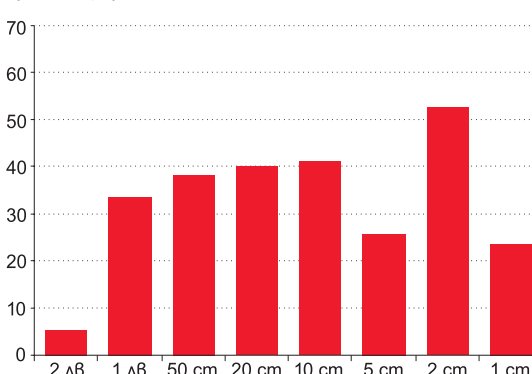
В резултат на машинната обработка на банкнотите през третото тримесечие на 2022 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (36.52%), следвани от банкнотите от 20 лева (29.74%) и от 5 лева (17.21%). По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 50 и 100 лева, съответно 13.87% и 2.66%.

През третото тримесечие на 2022 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 260.3 хил. броя. Те представляват 1.71% от общия брой на обработените за отчетния период разменни монети.

Негодни банкноти
(юли – септември 2022 г.)
(хил. бр.)

Негодни разменни монети
(юли – септември 2022 г.)
(хил. бр.)

Източник: БНБ.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през третото тримесечие на 2022 г. негодни разменни монети са тези с номинал 2, 10, 20 и 50 стотинки, съответно 20.16%, 15.84%, 15.43% и 14.73%. С по-малки дялове са отделените като негодни монети от 1 и 5 стотинки и от 1 и 2 лева, съответно 9.04%, 9.82%, 12.91% и 2.07%.

³ Негодни са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ISSN 2815-2662 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ